

**KAKŠNA
DISKRIMINA-**

CIJA!?

STR. 3

KO TE PESEM

POZDRAVI...

STR. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 11. decembra 2008 ☼ Leto XVIII, št. 50

Pavel Gantar sprejel Slomak

SLOVENCİ IZ SOSEDNIJH DRŽAV ŽELIJO NA SEJE DRŽAVNEGA ZBORA

Predsednik državnega zbora dr. Pavel Gantar se je v petek, 28. novembra, pogovarjal s predstavniki krovnih slovenskih organizacij iz Avstrije, Italije, Hrvaške in Madžarske, ki sestavljajo slovensko manjšinsko organizacijo - Slomak. Predsednik Rudi Pavšič iz Trsta je na strnjen način predstavil probleme in naloge, ki so enaki ali zelo podobni med Slovenci v sosednjih državah, in zapisani v takoimenovani *Celovski dokument*. Zlasti je poudaril pomen uveljavljanja skupnega jezikovnega in kulturnega prostora. Naloga bo lažje uresničljiva, če bodo imeli Slovenci iz sosednjih držav priložnost sodelovati na sejah delovnih teles ali na zasedanjih državnega zbora. Rudi Pavšič je predlagal spremembo imena komisije državnega zbora za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki jo v tem sklicu vodi poslanec Slovenske demokratske stranke Miro Petek, in sicer tako, da iz nje črtajo »zamejstvo« in nadomestijo z Slovenci v sosednjih državah. Pobudo je dr. Pavel Gantar sprejel in bo predlagal spremembo poslovnika DZ. Rudi Pavšič je vnovič opozoril, da pri sprejemu zakona o Slovcih v sosednjih državah in po svetu niso bili upoštevani predlogi Slomaka, zato

Na pogovorih pri predsedniku Državnega zbora RS dr. Pavlu Gantarju

Člani Slomaka so predsedniki in predstavniki slovenskih krovnih organizacij iz Avstrije, Italije, Hrvaške in Madžarske

»zakon nima prave širine, bolj se ozira nazaj, kot gleda naprej.« Predsednik Slomaka je predlagal, naj Slovenija upošteva sodelo-

vanje s sosednjimi območji, ko bo sprejemala regionalno zakonodajo - se odločala za pokrajine. Predsednik Zveze Slovencev

Jože Hirnök je opozoril, da Madžarska ne uresničuje obveznosti iz leta 1992 podpisanega Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic prekmurskim Madžarom in Porabskim Slovcem, zato se že tedaj velik razkorak v položaju obeh manjšin z leti še povečuje. Madžarska se ni resno lotila uresnitve zahteve trinajstih manjšin, da bi imele zagotovljene seje v parlamentu, kakor jih imata madžarska in italijanska narodnost v Sloveniji. Med pomembne rezultate je Jože Hirnök uvrstil izgradnjo Slovenskega kulturnega in informativnega

centra, ki je letos proslavil deseto obletnico uspešnega dela, in odprtje slovenskega generalnega konzulata prav tako pred desetimi leti. Tudi generalni konzulat je zelo pomembna pridobitev za Porabske Slovence. Sicer pa bo dr. Pavel Gantar, ki je zagotovil svojo pomoč in pomoč državnega zbora pri reševanju problemov Slovencev v sosednjih državah, pri čemer je poudaril tudi vlogo novega ministra za ta vprašanja dr. Boštjana Žekša, 9. decembra obiskal Monošter in se podrobneje seznanil s položajem Slovencev v Porabju in na Madžarskem.

Marjan Pipp - Narodni svet koroških Slovencev, je predlagal, naj Slovenija sproži ali se opredeli do pobude za notifikacijo, s katero bi postala pravna naslednica in podpisnica Avstrijske državne pogodbe, ki v 7. členu zagotavlja pravice koroškim in štajerskim Slovcem in gradiščanskim Hrvatom, vse avstrijske vlade pa se izogibajo obveznosti iz dokumenta, ki je omogočil samostojnost Avstrije, ki je sodelovala na strani Nemčije v II. svetovni vojni. Predsednik DZ je pobudo sprejel in jo bo posredoval slovenski vladi.

**Tekst in fotografiji:
E. Ružič**

Minister, akademik dr. Boštjan Žekš, državni sekretar, docent, dr. Boris Jesih

SKRB ZA SLOVENCE V SOSEDNJIH DRŽAVAH IN PO SVETU - NA VIŠJI RAVNI

Slavist dr. Janez Dular je bil v prvi slovenski vladi prvi minister za Slovence v sosednjih državah (zamejstvu) in po

jana Žekša, prejšnjega predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti, nemalo presenečenje. Dr. Boštjan

po naključju, kakor na osnovi načrtnega in poglobljenega spremljanja narodnostne problematike v Porabju. Dodatne

Minister dr. Boštjan Žekš

Državni sekretar dr. Boris Jesih

svetu. Po tem so ministristvo v te namene ukinili in nadomestili z državnim sekretarjem, ki je bil sočasno tudi vodja Urada za Slovence v sosednjih državah in po svetu - na zadnje Zorko Pelikan. Pri nastajanju in sprejemu prvega zakona, ki dokaj celovito ureja skrb Slovenije za Slovence, ki živijo v sosednjih državah in po svetu, so se leta 2006 vnovič odločili, da bo za rojake pristojen minister brez listnice - in ta je v vladi Boruta Pahorja postal za mnoge nepričakovano, akademik, dr. Boštjan Žekš, državni sekretar v ministristvu pa docent, dr. Boris Jesih, raziskovalec na Inštitutu za narodnostna vprašanja. Prva uradna pot je ministra in državnega sekretarja vodila v Trst, ker Italija ta čas namerava močno zmanjšati denar, namenjen delovanju slovenskih ustanov in društev. Sledili bodo tudi drugi obiski, med Slovenci na Koroškem, v Porabju, Potrni - med štajerskimi Slovenci in v Zagrebu, kjer se je z vodstvom slovenske skupnosti na Hrvaškem pogovarjal ob prvem obisku tudi slovenski predsednik dr. Danilo Türk.

Kot rečeno, je bila izbira Bošt-

Žekš je vrhunski znanstvenik - fizik, med drugim profesor na ljubljanski medicinski fakulteti. Ko se je predstavil v državnem zboru, je povedal, da bo potrebno pojem slovenski enotni kulturni prostor postaviti na realna tla. Ta prej zaradi ostrih državnih meja ni bil izvedljiv, zdaj, ko meja skoraj ni več, pa se nič ne dogaja. Foklorno slovenstvo, je prepričan novi minister, ni dovolj, treba bo okrepiti stike in sodelovanje na vseh drugih področjih. Če ne drugega, bi morali pripraviti seznam uspešnih Slovencev, ki so zunaj Slovenije našli boljše pogoje za svoje delo.

Minister je med svoje cilje uvrstil prizadevanje za boljšo medijsko pokritost Slovencev po svetu, učenje slovenskega jezika za vsakogar, razvoj gospodarskega sodelovanja, če naštejemo le nekaj nalog, ki so nadvse aktualne tudi za Slovence v Porabju oziroma na Madžarskem. S tem, koliko in o čem poročajo slovenski tiskani in elektronski mediji, niso upravičeno zadovoljni nikjer v sosednjih državah. Ta ocena velja še bolj za Slovence na Madžarskem, o katerih slišijo prebivalci Slovenije bolj

skrbi se nakazujejo na gospodarskem področju, zlasti če se bodo udeležile napovedi, da General motors kmalu zapre svojo tovarno v Monoštru. To bo hud udarec za mesto, okolico in vse prebivalce. Tudi zategadelj bo morala Slovenija slednjič narediti nekaj konkretnih korakov v gospodarski pomoči Porabju.

Državni sekretar dr. Boris Jesih, raziskovalec in urednik na Inštitutu za narodnostna vprašanja, pozna razmere med Slovenci v sosednjih državah, še zlasti v Avstriji. Tam je izšla tudi njegova zadnja knjiga Med narodom in politiko - Politika participacija narodnih manjšin. Primer koroških Slovencev. Je nosilec projekta, v katerem sodeluje tudi dr. Katarina Munda Hirnök, Politika na področju obravnavanja manjšinskih skupnosti v sosednjih državah z vidika njihove afirmacije in vključitev v evropske družbenoekonomske tokove. Na INV je zaposlen od leta 1980, kjer je znanstveni sodelavec in predsednik upravnega odbora. Na Fakulteti za družbene vede je magistriral in doktoriral z disertacijo Politika participacija manjšin:

Festival sodobne drame v Budimpešti

V okviru sedmega festivala sodobne drame v Budimpešti, ki je trajal od 21. do 29. novembra, se je Slovenija predstavila s posebnim programom. Na raznih budimpeštanskih lokacijah so potekale slovenske gledališke predstave. 28. novembra se je v Kulturnem centru Pataky madžarskemu občinstvu s predstavo *Fragile!* predstavilo Slovensko mladinsko gledališče. Predstava v režiji Matjaža Pograjca je bila

primerna tako za slovensko kot za madžarsko govoreče občinstvo, saj je bila opremljena z madžarskimi podnapisi.

V zgodbi nastopajo Mila, Marko, Gayle, Tjaša in Erik. Vsi so prišli v London v iskanju nečesa, za kar mislijo, da ne bi mogli najti nikjer drugje. Med čakanjem na trenutek, ko se bo življenje, kakršno si želijo, začelo, se njihova življenja prepletajo v Michijevem klubu. Tu najdejo nekaj drugega, česar sploh niso pričakovali - zrelost, ali natančneje »odraslost«. In čas, za katerega so mislili, da je samo čakanje, se pravzaprav izkaže za ključni trenutek njihovih usod.

Predstave *Fragile!* se je v organizaciji Generalnega konzulata RS v Monoštru ter Zveze Slovencev na Madžarskem udeležila tudi manjša skupina Porabskih Slovencev.

Andreja Kovač

primer koroških Slovencev. Dr. Boris Jesih proučuje politološke razsežnosti manjšinske problematike, posebej med Slovenci na avstrijskem Koroškem in Štajerskem, slovensko-avstrijske odnose ter politično participacijo manjšin v slovenskem prostoru. Novi državni sekretar spada med redke slovenske raziskovalce, ki se posebej posvečajo tudi štajerskim Slovencem v Avstriji; manjšini, ki je desetletja ni priznavala Avstrija, in manjšini, za katero se ni kaj dosti, vsaj do leta 1993, zanimala Slovenija. Zakaj, tako Avstrija, čemu tudi nekdanja Jugoslavija in Slovenija, je druga zgodba.

Novo ministristvo je, enako kot doslej državni sekretarji in Urad, zadolženo za stike in pomoč Slovincem po svetu, od Severne do Južne Amerike in Avstralije. Dela in obveznosti mu zagotovo ne bo zmanjkalo, dobro pa je, ocenjujejo domala povsod, kjer Slovenci živijo, da je zanje zadolžen minister. Ker, so prepričani, da bo kot član vlade lažje prodrl s predlogi in pobudami, kako razrešiti konkretno problematiko. Če bi imel Urad za Slovence v sosednjih državah in po svetu še obilnejši proračun, pa bi izgledalo skoraj idealno.

Ernest Ružič

LICIJINO (Sv. Lucija, 13. december)

»Deca, če nete vrli, pride Licija, pa vam oči vöskopa,« so nas postršüvali, gda smo eške mali bili. Ges sam se Licije bole bojala kak Miklavža pa parkli-

ka se je že prlej Bougi zaoblübila. No, te njej je pa nebeški angel nouve prineso. Na té den poznamo dosta vraz. Najbole znana je ta, ka

Sveta Lucija je zavetnica oči in vida

na. Znala sam, ka ma talejr pa vilico, pa ka lagvoj deci oči vökopa. Vaj, eške zdaj znam, kak me je skouz straj bilou.

Slovenski pregovor pravi: »Lucija krati dan, je znano vsem ljudem«. Tou je istina, zatou ka je biu po starom julijanskem kalendariji tou rejsan najstarejši den v leti. Že zatou je mogouče povezani s telko šegami in navadami, vrazami in čalarijami.

Sveto Lucijo vsi poznamo kak zavetnico (védelmezö) oči in vida. Upodablja jo s talejrom v rokaj, na šterom je par oči. Lucija se je rodila okouli leta 286 v Sirakuzaj na Siciliji, gde je bila leta 304 tüdi pokopana. O njoj je spleteni rejsan dosta legend. Ena kesnejši guči o pojbi, šteri jo je ščeu meti, zatou ka se je zalübo v njene lejpe oči. Ona si jih je vöskopala, pa njemi jih je poslala, zatou

se na licijino ne sme šivati. Najprlej so vörvali, ka če de ženska na licijino šivala, svetnici znouva oči vökopa in jo vsaki pout, gda z iglov pikne, tüdi rani. Leko pa sama slejpa grata tö. Kesnej je ta vera šla v pozabo, so pa dugo vörvali, ka štera ženska na licijino šiva, kokošan rit vküp zašije, pa djajc več nedo nesle.

Poznali so pa eške edno stvar. Pred vrata hlejva so dejvali srp, ka so comprnice nej mogle k živini priti, pa njim apetit vkraj vzeti, ka bi živina nej ščela več gesti, pa bi fertik bila.

Na vzhodnom Štajerskom pa v Prekmurji je bila živa šega, ka so po kučaj Licije odile. Tej obhodi so bili fejšt različni. Leko sta odile čarna pa bejla Licija, kak mrtva pa živa, leko dve bejlivi, leko pa samo ena, štera je mejla v rokaj talejr, na talejri pa par krvavi svinjski

oči, vilice pa naužic. V Narodopisi Slovincov iz leta 1944 je zapisano, ka sta na vzhodnom Štajerskom odile dve Lucije. Ena je bila menša, v rokaj je mejla bejli talejr, na šterom je bilou krvavo okou, vilice pa nož. Vekša je mejla v rokaj velko šibo, mela je pa s sebov tüdi cekker z darilami. Deci je pravla: »Boga molte, deca!« Če so nej ščeli moliti, jih je zamotala v bejli prt, pa se njim prtala, ka njim oči vökopa. Kak darilo so deca dobili djaboka pa školjce. Gnes den takših licijskih obhodov več nega. Bili pa so, pa deca so trno velki straj trpeli. Ka vse je vplivalo (hatott) na tou, ka se je sveta Lucija začala tak prikazüvati, ne vem. Gvüšno pa je na tou vplivo sv. Miklavž z obdarüvanjom, krščanska legenda o svetnici in eške kakši demonski liki.

Nindri sam zasledila, ka so bili na den sv. Lucije znani tüdi koledniški obhodi, se pravi, ka so na tej den odili okouli popejvat, želeli srečo, zdravje, dobro letino pa seveda probali kaj dobiti. Na tej den so želeli, ka bi kokouši dobro nesle, zatou so pravli, ka odijo kokodakat. Iz Šalovec je znani zapis:

»Kokodak, kokodak!
Bog da, da bi vaše kokoši
telko jajc mele,
kak je vu morji, vu grabi
kamenja,
na drvotani skalja, kodak!
Bog daj, da bi vaše krave
telko mlejka mele,
kak je vu morji, vu grabi,
vu studenci vode!«

Tej verzuš sam najšla v knjigi »Odimo spejvat«, v šteroj so zbrani koledniški običaji in kolednice med Muro in Rabo. Dosta je takši stari lejpi šeg pa navad, štere so bile nikda žive, gnes jih pa več nega ali so pa od njij ostala eške samo torišča, za štera znajo samo starejši. Na nas mladi je, ka se malo pozanimamo, kak je inda bilou, pa kak se

Kakšna diskriminacija!?

Slovensko šaulsko ministrstvo (prejk Zavoda RS za šaulstvo) že par lejt plačüvle slovenskim mlajšom na Vogrskom, ka leko dejo za en keden na smučarijo (sielni) na Roglo v Slovenijo. Tauma se lepše pravi, ka »šaula v naravi«, dapa ménje sé ali ta, fontoško je tau, ka se porabski mlajši tö leko navčijo s skijami voziti.

Do toga leta so več ali ménje ojdli na Roglo samo tisti mlajši, steri so se v Varaši na osnovni šauli ali v gimnaziji včili. Pa tü so organizatori dobro znali, ka zaupstom (po istini za pejnjeze iz Slovenije) leko dejo samo tisti mlajši, steri se slovenski včijo (ali na redni vöraj ali na krožki). Če so drugi mlajši tö steli titi, za nji so stariške mogli redno plačati. Pa je tak prav tö.

Že eni parkrat so pa školnicke pa ravnateli iz drugi porabski šaul (Gorenji Senik, Števanovci) mrnjavili pa se taužili višji svetovalki za porabsko šolstvo Valeriji Perger, zakoj leko dejo samo tisti mlajši, steri v varaško šaulo ojdijo. Vzrok za tau je bijo enostaven, senički pa števanovski mlajši nejmajo potrebne opreme (felszerelés), pa na tej šaulaj negajo takšni školnicke telovadbe, steri bi ji leko včili smučati. Ovak so pa istino meli, zakoj bi tau biu privilegij samo varaške šaule.

Zatok se je pa letos Valerija Perger tak zgučala z varaškimi organizatori (Gábor Huszár), ka de leko na Roglo šlau februara 2009 tresti slovenski mlajšov iz njine šaule, dvajsti pa s seničke pa števanovske. Varaška šaula pa za vse mlajše zagotovi opremo. Tau je tö sigurno vödala, ka leko dejo samo takšni mlajši, steri se slovenski včijo.

Dapa mi bi nej mi bili, če bi nej začnili komplicirati. Na eni od dve šaul so na lišto dali takšne mlajše tö, steri se ne včijo slovenski, liki nemški. Pa gda se je tau zvedlo, nej tau bilou prvo, ka pardon, smo hibo napravili, liki tau, ka sto je tau vöovado. Celau taši glasi so šli, ka je tau diskriminacija (hátrányos megkülönböztetés) do tisti mlajšov na šauli, steri se ne včijo slovenski.

Ali se je ništrnim cejvlak zmejšalo? Prvič, zakoj bi pa Slovenija plačüvala ali davala kakoli za tiste mlajše, steri se ne včijo slovenski?! Konec koncev so tau pejnazge slovenski davkopláčevalcov (adófizetö), stere dajo za tau, ka naj slovenska rejč gorostane. Če v tej zgodbi leko gučimo o diskriminaciji, te je tau diskriminacija, dapa - hvala Baugi - pozitivna, pa je tau prav tö. Drugič, kak de leko školnik ali ravnatelj pogledno v oči mlajšom ali starišom, gda de je drugo leto nagučavo, naj svoje mlajše dajo k dvojezičnomi (slovensko-madžarskomi) pouki v šauli?! S čim de je motiviro? S tejm, ka do mlajši leko šli zaupstom smučat, gvüšno nej, vej pa ma tak včasim leko nazaj potočijo, ka so tisti tö leko šli, steri se ne včijo slovenski. S takšnim pristopom (hozzzáállás) si leko napravimo velko škodo. Pa ka je najbole žalostno, nam go ne napravijo Vaugri, liki mi sami. Škoda...

Marijana Sukič

je kaj delalo, svetilo, ka je kaj pomenilo. Trno dosta se je že pozabilo, pa ta pistilo, probajmo ohraniti bar tisto »torišče«, štero je eške ostalo. Brez preteklosti in zgodovine, brez naši prednikov bi nej bilou tüdi nas, pa bogastva gnejšnjoga časa tö nej. Vsakši od nas bi mogo znati, od kejk izhaja, kakšno je okolje, v ke-

rom je živo njegov rod, ka de leko rejsan znau, što pa ka je, pa zakoj so gnes ništerne stvari takše, kakše so.

(Viri: Narodopisje Slovincov 1, ur. Rajko Ložar, Ljubljana, 1944.; Odimo spejvat, Koledniški običaji med Muro in Rabo, ur. Lojze Kozar, Ivanka Tompa, Mirko Vrbnjak, Odranci, 2000.)

Jasmina Papić

OD SLOVENIJE...

Rupel postal Pahorjev svetovalec

Zaplet z (ne)imenovanjem nekaterih veleposlanikov je dosegel vrhunec. Potem ko je zavrnil imenovanje sedmerice kandidatov s seznama prejšnje vlade, med njimi donedavnega zunanjega ministra Dimitrija Rupla, je predsednik republike Danilo Türk povedal, da Rupla ne bi imenoval niti v primeru ustrezne spremembe zakona o zunanjih zadevah. Novi premier Borut Pahor se s Türkovo potezo glede veleposlanikov ni strinjal, menil pa je, da morata poskrbeti, da njuni različni pogledi »ne hromijo naših zunanje-političnih ambicij« ali ustvarjajo »tenzijo« na domačem političnem parketu. Po seji vlade je Pahor nato sporočil, da je Rupla imenoval za posebnega odposlanca za zunanje zadeve. Rupel bo tako svetovalec v kabinetu predsednika vlade, z imenovanjem pa se je strinjal tudi novi zunanji minister Samuel Žbogar. Odločitev premiera je dvignila veliko prahu med volivci, pa tudi med člani njegove stranke Socialnih demokratov (SD).

Premier prvič obiskal Bruselj

Premier Borut Pahor je bil na prvem, dvodnevem obisku v Bruslju, kjer se je sestel z najvišjimi predstavniki institucij EU, nekaterimi komisarji in slovenskimi poslanci v Evropskem parlamentu. Osrednja tema pogovorov so bile priprave na bližajoči se Evropski svet, pa tudi vprašanja vinjet, Hrvaške in direktive o delovnem času. Borut Pahor se je sestel tudi s predsednikom Evropske komisije Josejem Manuelom Barroso. »Pozdravljam pozitiven odnos in močno podporo Slovenije načrtu za oživitev gospodarstva, ki ga je predstavila Evropska komisija,« je po pogovorih poudaril Barroso in dodal, da so slovenski načrti na tem področju »dobro usklajeni z načrti na evropski ravni«. Slovenski premier je poudaril, da Slovenija po svojih najboljših močeh išče rešitev, ki bi odpravila sleherni dvom, da bi Hrvaška z odprtjem poglavij v pogajanjih z EU kakor koli prejudicirala mejo med Slovenijo in Hrvaško.

Radio Murski val je star 50 let

Če je človek v sedemdeseti-osemdeseti lejtaj odo po porabskij vasnicaj, se je v nedelo popodneva iz dosti iž čüla slovenska muzika. V tom časi so lidgé najbolje cajt meli radio poslúšati pa v tom cajti je emo Radio Murska Sobota čestitke (szív küldi...), stero so lidgé trno radi poslúšali.

Radio Murski val, steri se je trno dugo zvau Radio Murska Sobota je petdeset lejt star, vej se je pa rodijo na konci novembra 1958. leta. Na tau so se spominali v nabitó puni kinodvorani v Murski Soboti sodelavci Murskoga vala 28. novembra. Potejm, ka sta Kvartet Radia Murski val pa prekmurski otroški zbor Metuljček zapela pozdravno pesem, je navzoče pozdravo direktor Radia Murski val Dejan Fujs.

»Naše jutro se je začelo leta 1958, prav na tem odru, in še vedno traja. Ob pomoči naših prednikov smo sicer postali zrelejši, preudarnejši in bolj izkušeni, a zmeraj mladi po duši, v dobri kondiciji in nocoj v vaši dobri družbi. Iz skromnih nekaj ur progama na teden se je Murski val razvil v sodoben regionalni radijski program, pri tem pa skozi desetletja uspel ohraniti programsko zasnovu informativnega regionalnega radijskega programa. Pravzaprav smo velikokrat orali ledino: s predvajanjem prvih oddaj za Slovence v Porabju smo začeli že v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, kar je pripomoglo k prvim stikom matice s Porabskimi Slovenci. V okviru Radia Murska Sobota (tako se je imenoval do leta 1990) so se že ob ustanovitvi začeli prvi zametki programa za Madžare v Sloveniji. Na skupni frekvenci sta slovenski in madžarski program oddajala vse do leta 1990 in opravila neprecenljivo delo za sožitje med večino

in manjšino. Na Murskem valu je bila na sporedu prva redna tedenska oddaja o Romih že nekaj let pred slovensko osamosvojitvijo.

malo za starejše (Adi Smolar – Brez dlake na jeziku), malo za mladino (Kleemar)...

Kak je v svojem guči pravo direktor Murskoga vala Dejan

la Silva Eöry, stero skurok v vsakši iži v Porabji poznajo. Najprva so se zvale Doma in onkraj meja, zdaj pa že 15 lejt Panonski odmevi. Prejk

Zaključna scena na proslavi

V okolju, kjer radijski program nastaja in ima nadpovprečno poslušanoost, je z nenehnim obravnavanjem naštetih in številnih drugih tematskih sklopov pomembno prispeval k temu, da sta v tem okolju kljub nacionalni, kulturni, verski in še kakšni raznolikosti, razumevanje in tolerantnost med ljudmi vzorni vrednoti.«

Petdeseti jubilej Murskoga vala je pozdravo predsednik nauve slovenske vlade (kormány) Borut Pahor tö, šteri je (na nek način) jim obečo, ka do njim finančno tö pomagali.

Program, stero ga so sodelavci radia pripravili za tau priliko in so ga poslúšalci leko direktno poslúšali doma pri radijskij aparatay, je bio prerez (keresztmetszet) njenoga dela. Malo prekmurskoga (Vlado Poredoš: Tan prek Mure, Kvaseni rejtashi), malo štajerskoga (Štrk: Venček narodni), malo vogrskoga (Robi Horvat: Te vagy a boldogság), malo ciganjskoga (Mala langa),

Fujs, Murski val je začno orati ledino v Porabji. Porabske oddaje je v tisti težki šetdeseti, sedemdeseti lejtaj pripravlo zdaj že pokojni Jože Šabjan, za njim je prišo Jože Graj, nika časa Irma Benko. Zdaj je že več kak petnajst lejt priprav-

tej oddaj in drugi dnevni informacij Murski val opravla svojo poslanstvo, ka se bar na tistom tali Slovenije, gde njini radio poslúšajo, lidgé več vejo o Porabji, o nas, Porabski Slovencej.

Marijana Sukič

Poprava

V novine Porabje, štere so vöpriše 20. novembra, sam napisala članek, šteri se je zvau »70 lejt«. Na žalost sam nej genau citirala, ka so mi pravli Magašna Mici strina o tom, ka so sodacke tö spejali v sinčarskom mešanom zbori. Genau so mi tak pravli, ka so bili že domanji podje v zbori, samo malo ji je bilau tistoga ipa, gda je Vass József školnik sodake vcüj-spravo. Vü pam se, ka sam s tau hibo nej fejst užalila Mici strino aj druge lidi.

Margita Gašpar

Lastnik tega bona dobi v restavraciji in hotelu Lipa v Monoštru do 31. decembra 2008 10 % popusta.

10 let - 10 %
10 év - 10 %

»Mi vse tapreštemo, ka Porabje piše, pa vsakšo oddajo poslušamo, ka Radio Monošter dojdava...«

...so mi prajli Lőrinc Šulič s Slovenske vesi, gda sam prejšnji keden pri nji odo. Istino, ka sam je nej naletja najšo, zato ka sam spitavati mogo, gde se držijo, dapa nej mi je žau, ka sam je gorpoisko. Na najvišesi brejgi stoji njina kuča. Do tejamau sam ranč nej znau, ka v Slovenski vesi je tak visiki brejg, kama ešče voda ne mora gor priditi. Kak tau mislim? Če tapreštete članek, te znali.

• *Lőrinc, kak ste vi s Senika sé na te brejg v Slovensko ves prišli?*

»Te ram je šestdesetomoga leta na odajo biu, pa smo ga te mi dojküpli. Tak smo sé v Slovensko ves prišli. Te sta eške obadva pojba spoj maliva bila. Tam na Seniki, gde smo bili, je ram raznok üšo, pa smo nika mogli iskati, če smo steli ali nej. Mi bi ostali doma v vesi, samo tam smo nišo priliko nej meli.«

• *Nej vam je bilau špajсно, gda ste sé prišli?*

»A, nika nej. Ge bi že za niše pejnaze nej üšla nazaj,« pravijo žena Rejza. »Tü je baukše kak na Seniki. Zato smo se vejn tak brž vcujvzeli, ka smo dobroga sauseda meli. Pa tau se dosta šté. Te je eške paulak bila sestrična tö, tak ka lopau smo ta bili tü.«

• *Kelko ste bili stari, gda ste sé prišli?*

»Ge sam šesttresti lejt star biu,« pravijo Lőrinc. »Nej je bilau léko, zato ka sam samo sam delo, žena je pa z mlajšimi doma bila. V rudnik (bánya) sam odo delat v Tatabánya. Vaugelge smo kopali dvejstau petdeset mejtrov globoko. Trideset lejt sam tam delo, od tistac sam üšo v penzijo. Na konci sam že komaj čako penzijo. Rad sam biu, gda sam tau zadaubo, zato ka te sam že doma leko biu. Bilau je tak, ka samo na mejsec gnauk sam leko domau prišo, zato ka te je eške sobota delavni den bila. Mlajši so mali bili, pa gda sam domau prišo, nejso me spoznali. Gda sam notra na

dvera staupo, bojali so se od mene. Tau je meni spoj lagvo spadnilo.«

»Ge sam tö nej bila tak naletja,« vzema prejk rejč žena, »zato ka so mlajši mali bili, samo edena najset mejsacov razlike je med njima. Sama sam bila, v rami, kauli rami pa na njivi je delo tü vse name čakalo.«

• *Ka delata cejli den, zdaj da sta že obadva doma?*

Novine najprva vsigdar Rejza preštejo, potejm je dobijo Lőrinc

»Edno malo njivo mava doma pa eden ogracenek, v leti tam kaj delava. V zimi, gda je lagvo vrejmen, te sva pa v künji pa pomalek nalagava. Drv mamozavolé, zato ka mamozabrano, za dve, tri lejta naprej. Pri nas je künja vsigdar topla, zato ka sva tašiva zmrznjena, pa zvekšoga sva vsigdar v künji. Goščice lüpmo, Porabje števa, Radio Monošter poslušava pa den pomalek taodide. Spoj pa zdaj, gda so dnevi tak kratki. Dosta delati že ne ladava, zato ka ge sam sedemdesetstiri, on pa sedemdesetsem lejt star, tak ka zdaj že samo smrt trbej čakati.«

• *Vi tö dobite Porabje, zato ka ste prajli, ka je štete?*

»Mi je na cejlo leto vöplačano mamoz. Etak je najbaukše, zato ka ovak človek samo pozabi. Že kumar čakava, gda je prinesajo, zato ka spoj radi je štemo. Žena je prva, štera taprešte, če je tak, ka bi ge što, te mi je vö z roke vzema. Dočas ka ona ne zgotauvi, dočas ranč paulak novin ne smejm titi. Ka v novine pišete, tau müva vse tapre-

števa. Zato pa vse znava, če se kaj dogaja v Porabji. Ranč tak posluševa slovenski radio tö. Dostokrat nas spitavajo, kak tau, ka müva vse znava. Tašoga reda njim tau povejmo, štejte novine pa poslušajte radio, pa te te vi tö vse znali.«

• *Na radiji ste najšli tisti program, gde se čüje Radio Monošter?*

»Sprvoga sva ga dostokrat iska-

la pa postavljala radio, dočas sva ga leko zgrabila, dapa zdaj že vse napelano mava.«

• *Kak tau mislite?*

»Tak, ka dva radiona mava. Na ednom poslušava vogrske oddaje, na drugom pa samo Radio Monošter. Tak smo ga nutpostavili, gde se najbola čüja, pa od tistoga mau je tam. Etak te nej trbej iskati. V štrtoj vöri ga samo nutzakapčnemo, v stauci se znak naslonimo, pa poslušamo oddajo.«

• *Če dobro vejm, te ste viva člana društva slovenski penzionistov tö.*

»Že od začetka mau odiva. Je tak, ka mauž néde, ge sam zato vsigdar üšla do tejam mau. Tau je spoj fajn gé. Človek tü ta dé, tam ta dé, malo svejt vidi, malo nad lidi leko dé.«

• *Gda ste ešče na Seniki bili, gde ste se tam držali?*

»Na Janošovom brejgi, daleč vkraj od poštijje. Gda je velka blata bila, te smo črejvle menjavali, gda smo na poštijjo prišli. Zato ka tak blaten človek nej smo na bus vsesti. Tü je

zato dosta baukše, kak je tam bilau.«

• *Zdaj ste že samo sami?*

»Ja, zdaj sva že samo sama. Eden sin se je sé v Slovensko ves oženo, drugi pa v Trauštja živi. Snejina mati je iz Andovec prišla v Trauštje, moraš go poznati. Zoli Nemet go ma za ženo.«

• *Kak bi jo pa nej pozno, vejpa moja sausedica je bila.*

»Müva sva tö dostokrat ojdla tam, pomagala sva krmo sišiti. Tau je bilau osemdesetausmoga pa devetoga. Gda je tašo vrejmen bilau, te so Marica vse dali dolapokositi, mi smo šli pa smo pomagali nutspravlati.«

• *Vaš ram je na najvišesom brejgi v Slovenski vesi, če vö na okno gledate, te cejlo ves vidite. Tau je dobro, nej?*

»Tau je dobro, dapa nas vsakši vöter dosegne. Takšoga reda je zato nej najbaukše vrkar na brgej biti. Z drugoga tala pa zato nej dobro, ka smo tak visiko na brgej, ka nej mamoz vodovoda.«

• *Kak tau?*

»Zato, ka smo visiko, rezervar je pa nisiko, za volo tauga tü že nega pritiska. Večkrat so že tü odli, pa so merili, dapa vse zaman. Tau so prajli, ka naj ranč ne čakamo na tau, ka bi z vodovoda dobili vodau.«

• *Od kec pa te mate vodau?*

»Na dvorišči je eden šestnajset mejtrov globki stüdenec, pa s tistoga. Kakkoli velka süča je bila do tejam mau, je eške vsigdar emo vodau. Drugo pa tau, ka spoj dobro vodau ma.«

• *Te se vam vsakši zranjek tak začne, ka deta na stüdenec po vodau?*

»Nej nam trbej goniti, zato ka v stüdenci mamoz pumpo, pa tista teži vodau nam v kanto. Nam je tau nej špajсно, zato ka smo se že vcujvzeli. Ne povejm, ka bi nej bilau lakejšje, če bi v rami meli vodau, dapa tau zdaj že ostane tak, kak je. Nam je dobro tak,« pravijo Rejza pa skrajje vsedajo k špajerti, vejn zato, ka veter že taleba po oknaj.

Karči Holec

... DO MADŽARSKE

Zimska javna dela za socialno ogrožene

Vlada je na začetku decembra začela izvajati t. i. program zimskih javnih del, da bi tudi s tem pomagala socialno najbolj ogroženim. Zimska javna dela bodo pomagala ljudem v stiski v 113 mikroregijah, kar pomeni 1732 naselij. Predvidoma bo ta program zagotovil prehodno zaposlitev za 9000 brezposelnih, zanj je vlada namenila dve milijardi forintov. S tem je javnost seznanil državni sekretar na Ministrstvu za delo in socialo, ki je dodal, da si najtežje najdejo zaposlitev ljudje z nizko izobrazbo. S končano osnovno šolo je le četrtina moških in petina žensk prisotna na trgu delovne sile. Izrazil je tudi nerazumevanje, da se določene nerazvite mikroregije niso prijavile na program vlade.

Konferenca ob 15. obletnici sprejetja manjšinskega zakona

Predsednik države László Sólyom je na konferenci ob 15. obletnici sprejetja manjšinskega zakona izjavil, da vse kaže, da se za Rome na Madžarskem ni obnesel sistem manjšinskih samouprav, ki več ali manj dobro funkcionira pri vseh ostalih manjšinah. Položaj Romov je specifičen, zato potrebuje poseben pristop.

Zapri slovenski muzej v Monoštru

Od 1. decembra je zaprt edini slovenski muzej na Madžarskem. Slovencima, ki sta vodili tudi skupine iz Slovenije, niso podaljšali pogodbe. Zaradi finančnih težav v stavbi ne bo niti kurjave. Zaradi tega bodo ogroženi tudi predmeti, muzealije tako na razstavah kot v depozu. Letni proračun muzeja (s plačami vred) je 4 milijone forintov (16 tisoč evrov). Za obnovo strehe je muzej sicer dobil 2,8 milijona forintov, za obnovo depoja (ki naj bi bil tudi na ogled) pa 2,6 milijona forintov. Muzej v Monoštru se je skupaj s soboškim in lendavskim muzejem prijavil na unijski razpis z muzejskopedagoškim projektom, ki vsebuje tudi obnovo stavbe in stalne razstave o Slovencih na Madžarskem. Brez slovenskih sodelavcev pa ne muzej ne projekt ne bosta mogla delovati.

Ko te pesem pozdravi...

»Ker vsak človek ima pesem v duši in svojo dušo sliši v vsaki lepi pesmi in komu je lepa svoje duše pesem, bo tudi ob pesmih drugega ves srečen...«
(Mihály Babits)

...in v soboto, 29. novembra, zvečer je spet zadonela pesem v cerkvi v Trauščaj/Rábakethelyu, kot vsako leto pred prvo adventno nedeljo... Traušče so uradno že od 1950. leta del Varaša/Monoštra. Do lanskega leta je nekdanja vas imela svoje župnišče, bila je samostojna župnija, cerkev, katero od leta 1997 obiskujem tudi sama. Prelepo se mi je zdelo, kako se je župnik Ferenc Rímfel potrudil, da bi vernikom olepšal večje praznike cerkvenega leta. Med drugim je bila taka tudi predadventna sobota, ko je župnik blagoslovil adventne vence, ki so jih ta večer prinesli verniki v cerkev. Blagoslovitvi je sledilo petje najmlajših, otroškega cerkvenega zbora. To je bil lep začetek priprav na božične praznike.

Pred šestimi leti smo v Trauščaj ustanovili krajevno-lokalno samoupravo. Ker nekdanja vas nima nobenih ustanov, kjer bi lahko organizirali programe, smo se z gospodom župnikom začeli pogovarjati o razvijanju kulturne dejavnosti in končno prišli do adventnega časa, ki naj bi ga skupaj začeli v cerkvi. Pred petimi leti se je slišala prva pesem predadventnega koncerta. Letos pa že petič.

Ob blagoslovitvi so vsi verniki in ljubitelji zborovskega petja lahko uživali tudi v petju Komornega zbora Zveze Slovencev, katerega zborovodja je gospod Tomaž Kuhar iz Slovenije.

Po začetku cerkvenega obreda je najprej stopil pred oltar, kot na oder, Mešani pevski zbor mesta Monošter, katerega člani so ob dirigiranju zborovodkinje Júlie Zleovszky zapeli program, ki je bil sestavljen iz latinskih in madžarskih pes-

mi. Dobro pripravljen zbor z lepimi glasovi pevk in pevcev je poskrbel za pravo razpoloženje, veseli poslušalci so navdušeno ploskali.

so sedeli tudi učitelji glasbe, pevci...

Končno je zazvenela naša prva pesem *Svetlo sonce se je skrilo, vse na nebu po-*

bila moja najljubša pesem, ki govori o medsebojni ljubezni sester-rožic, čeprav sestre nikdar nisem imela, na žalost že dvajset let tudi brata nimam.

terega petje so spremljali tudi na inštrumentih. Bili so simpatični. Udeleženci, verniki in tudi neverniki, ki jih ni motilo slabo vreme, so res uživali.

Advent je čas za pomiritev, pravo, pričakovanje. Namena organizatorjev cerkvenega koncerta sta bila razveselitev in duševna bogatitev tistih, ki so s svojo navzočnostjo počastili nastopajoče, se odzvali vabilu.

Nekega dne sem se pritoževala enemu svojih znancev, da sem precej utrujena, toda na vrata že trkajo prazniki in se bom v tem času zbrala. Tisti moški pa me je vprašal: Ali ti gre to tako enostavno? Se stresiš in misliš, da bo jutri nov dan? Mislim, da ja - sem mu odgovorila. Saj moč za delavnike dobivamo ob praznikih.

Sediš v cerkvi, poslušáš besede, ki govorijo o medsebojni ljubezni, razumevanju, potrpežljivosti, pričakovanju, spoznanju velike skrivnosti, poslušáš pesmi kot dar pevcev, besedila avtorjev, melodije skladateljev in se ti srce odpre. Čutiš, da so ti ob strani vsi, ki jih včasih niti ne opaziš, čutiš, da si človek, ki te imajo radi, ki so ti blizu, pa tudi drugi niso ravnodušni do tebe. Pesem ti preko ušes doseže dušo, odkriješ, da je svet lep, kot ti ga je stvarnik podaril. Roka se dotakne roke, srce srca, človek človeka. Ali ni vse to pravi počitek? Ali se ne bi iz tega rodilo mlado leto z novim cvetjem?

Upam, da so s podobnimi mislimi stopili v hladno noč vsi, ki so bili 29. novembra zvečer gostje koncerta. Iskrena hvala vsem, ki ste za ta večer karkoli naredili.

Želim vsem bralcem časopisa Porabje, naj vas spremlja sreča in medsebojna ljubezen ne le v tem adventnem času, temveč tudi prihodnje leto.

Erika Köleš Kiss

Predadventni večer v cerkvi v Traušči

Komorni pevski zbor ZS Monošter in zborovodja Tomaž Kuhar

Po kakšnih dvajsetih minutah sta zboru zamenjala prostor, oder je bil predan komornemu zboru, naše že segrete sedeže so pa zasedli člani mo-

tihnilo... Cerkev so napolnili poseben mir, tišina in pričakovanje v očeh. Glasba, petje imata en sam jezik, tudi to soboto sem lahko ugotovila,

V tem letnem obdobju so spomini na že pokojne najbližje še bolj boleči. Pesem je dosegla tudi tiste, ki besedila niso razumeli, ker se mi je zdelo, da se v vse več očeh blešči nekaj. Tudi Serenada je donela lepo - vsaj meni. Edino kamera monoštrske lokalne televizije me je malo motila, snemalec je pridno snemal ves program in prihajal vedno bližje zboru. Nisem opazila, da bi naredili napako pri *San se šetao*, naša največja uspešnica pa je bila pesem *Jakanaka*. Z veseljem so prisluhnili tudi božični *Glejte, glejte, kaj je tam*, in z manjšim spodrslijajem smo odpeli tudi pesem *Kadar mlado leto* do konca. Program smo končali s pesmijo *Cvet je vzbrstel* prelepi, prirejen srednjeveški napev govori o rojstvu Jezusa Kristusa.

Po nastopu našega zbora je gospod župnik blagoslovil adventne vence in prižgal prvo svečo na njih. Koncert je zaključil cerkveni otroški zbor monoštrske župnije, ka-

Gledalci so bili hvaležni za pričarano adventno razpoloženje

noštrskega zbora. Pred večinom madžarsko publiko še nikdar nismo peli, torej ni nam bilo vseeno, kako nas bodo sprejeli naši poslušalci. Ne bi smela priseči, da sem pazila na dirigentov znak pred našo prvo pesmijo, temveč sem opazovala pričakovanje poslušalcev, med katerimi

da ni pomembno, da poslušalec razume besedilo, saj čustva so skrita v melodiji, v navdušenju pevcev in dirigenta. Pri drugi pesmi sta nam pomagala aplavz, ki smo ga prejeli od v klopih sedečih in seveda tudi nasmeh našega dirigenta, ki se mi je zdel kot znak zadovoljstva. Na vrsti je

OTROŠKI

NAŠA ZLATA RIBICA

Svejt je čüdno vküper napravljeni. Lidge ne võrvlejo najbole, ka bi se godili čüdeži. Depa po drugoj strani bi trno radi bili, ka bi se godili. Te je pa spoj nej čüdno, ka v zlate ribice ne võrvlejo, bi je pa radi meli bar v bližnjom potoki. Pa ništerni ranč ne vejo, ka una rejsan tam živé.

KAKŠI KOŠAR!

Edni lidge trno radi lovijo ribe. Tau se ribam nikak ne vidi. Kak bi se pa naj njim vidlo, vej se lidam tō ne vidi, če je stoj zej za obed ali pa mori, ka nej?

Bilau je že skur leto pa eške itak sprtolejt. Toplo je bilou pa nej preveč vrouče. V potoki je bilou ranč telko vode, kelko trbej. Nej preveč pa nej prema-lo. Vse je bilou, kak mora biti. Ednoga dneva sta ta do potoka prišla dva pojba. S seuv sta prinesla velki košar. Lačnice sta si gora zasükala pa stoupila nut v vodou. Košar sta djala pod korenje stare vrbe. V njou sta djala tikvino olino pogačo. Pa kamen tō, če bi košar nej ostanu na dneji potoka. Po tejm sta se na brgej potoka doj legla pa se zgučavala na toplom sunci.

Pogača v vodej se je pomalek topila. V potoki je diš po olaji vse bole šou kouli po vodej. Kouli košare je bilou vse več rib. Ja, trno velki apetit so dobile od tistoga diša. Edne so že bile nut v košari tō. Pomalek so začnole gristi olino pogačo. Pa kak je tou naprajla prva, druga pa eške tretja, so druge tō šle nut v košar.

Pojba na brgej sta se zgučavala, če naj košar že võzdigneta iz vodé. Pa sta se zgučala, ka eške nej. Eške malo počakata, samo naj de vse več rib nut v košari.

Zlati ribici je diš po olaji tō pri-

šo nut v ribdji nous. Depa una se ne zažene samo tak nazlük kama nut v košar. Pomalek je kcuj priplavala pa gledala, kak so se ribe zaganjale nut v košar.

- Več nika ne pounite, kak je bilou s kukorco. Ne pounite več, kak je bilou, ka smo skur na nikoj prišle, - njim je gučala, naj skrb majo.

Depa kak võvidi, ribe kratko pamet majo. Nika so več nej pounile. Njive velke lačne oči so njim nej nika dale valati. Rejsan, telko rib je že bilou v košari, ka bi voda više nji že skur začnola vreti. Pojba na brgej sta tou brž vpamet vzela. Znouva sta si gor zosükala lačnice pa pomalek šla v vodou. Trno pomali sta šla kcuj k košari. Edne ribe so vpamet vzele od njiva nogé pa so v straji vujšle. Depa polonje nji, ka so v košari bile, so noge nej vidle. Zlata ribica je začnola lejtati es pa ta pa njim gučati, naj vujdejo. Pa so go nej čüle. Kak pa bi go pa čüle, če pa je voda od njihovoga rivanja trno na glas šumatala. Pojba sta bila že trno blüzik košara. Roke so zgrabile za prejlönče. Pomalek sta začnola zdigavati košar. Ja, žmetno sta zdigavala, dosta rib je bilou nut. Zlata ribica je od nevoule nej vejidla, ka naj napravi. Cejla nevoulasta se je zaganjala po potoki gor pa doj. Ednoga pojba je celou vgriznola v nogou.

Depa una nema zoub pa trno male lampe ma. Spoj je nej vpamet vzeu, ka ga kaj grzé. Košar pa je biu že skur zdignjeni vō iz vode.

Nagnouk si je zlata ribica zbrodila.

- Če je že takša žmejča, naj bou eške vekša!

Pa je pozvala, naj se vse ribe iz potoka ličijo nut v košar. Ripe so jo gledale, če se njoj je zmejšalo. Pa njim je prajla, ka tou gvüšno nej. Vej se pa zlati ribici ne more pa ne smej zmejšati. Pa njim je eške gnouk prajla, ka naj naredijo. Na, že njim je skur zapovejdala. Pa so jo dun poslušali. Vse ribe nagnouk so se ličile nut v košar. Pa je takšna žmečava gratala, ka sta pojba iz vode potegnila samo prejlönče. Ja, od žmečave so se prejlönči vō s košara vtrgnili. Pojba sta samo čüdno gledala, ka njima je tou ostanolo v rokaj. Gda sta k sebi prišla, so ribe bile že daleč, daleč vkraj. Brez prejlönčov je košar več nej biu za nikoj. Zato sta ga tam v potoki njala. Pa je eške gnesden na tistom mesti. V njem so zdaj že lüknje tō, ka je od tistoga dneva minoulo že dosta lejt. Mlade ribe pa majo košar za šoulo. Vsikša si ga mora doj poglednoti, ka do skrb mele, če ger zaglednejo kakši košar.

Miki Roš

SLOVENSKA LJUDSKA ŠAULA V ŠTEVANOVCI (5)

Akoš Dončec je študent v Somboteli, ojdí v prvi letnik, študira slovenščino. Doma je z Verice. Že te, gda je ojdó na gimnazijo v Varaši, ga je trno brigala zgodovina (történelem), stari papirge. Zatok je rad ojdó v arhive pa na raziskovalne tabore tō. V tej seriji (sorozat) je vküppaubro vse, ka se leko vej o tom, kak je nastala števanovska šaula, što so bili tam školnicke, ka pa kak so včili...

Leta 1865 so znauva vküppisali, v kakšnom stanji so šaule. Tej podatki (adatok) drügi kejp kažejo od šaul kak podatki iz l. 1848. Mlajši iz Slovenske vesi so ešče itak v Modince ojdli v šaulo, iz Saka-lovec so nej pošilali mlajše v šaulo. 89 mlajšov je nej ojdlo, dapa zdaj je zatok že več odlo (128 mlajšov), kak stere so doma zdržali. Šlezak je že dabu 159 forintov, 45 krajcarov za plačilo, s toga je mlajšom küpo knjige, pisalo in paper. Za eno dejte je v enom leti 40 krajcarov pocero, za vse mlajše pa 23 forintov 60 krajcarov. Mlajši so dobili zaupstom ABC knjižico in knjigo Katolicizem in Biblija (*Katolicizmus és Biblia*). V števanovskoj šauli se je ešče starejšo lüdstvo tū včilo (59 lidi), steri so nej vedli šteti in pisati. Števanovska fara je bila cejlak katoličanska. Za narodnost lidi piše, ka so Slovenci in se v šauli na slovenskom geziki včijo. Več ne piše o vandalskom, totskom ali vendskom narodi ali geziki.

Matjaž Šlezak je bio prvi kantor v Števanovcaj. Emo je ene male orgole (harmonium), stere so ešče zdaj itak v parokiji, s tejni je špilo pri meši. Šlezak je več nej doživó, gda je cerkev dobila velke orgole, stere so ešče itak na koruši. 1. marca 1890. leta je mrau. V mrliški knjigi fare piše: *Matjaž Šlezak, školnik-kantor.*

1867. leta se je zgodila sprava (kiegyezés) med Avstrijo in Vogrsko. Potejm toga so vogrski političari vcujstanili madžarizirati (magyarosítani) narodnosti na Vogrskom. Tak se je narodila teorija »Vendi so nej Slovenci.« Vaugri so

zahtevali od Slovincov, naj od sebe tau držijo, ka so oni Vendi, nej Slovenci. Tau je slüžilo taumi, ka so tak mislili, če do murski in rabski Slovenci o sebi v vogrskoj rejči gučali, ka so nej Slovenci, liki Vendi, do bole na Vogrski rosag prisiljeni in etak do se vejn lažej asimilirali.

Leta 1865 je János Szerényi bio pop v Števanovcaj. Originalno se je piso Janoš Cvörnjek, naraudo se je v Gornji Lendavi. Szerényi je bio Slovenec, dapa se je nej za tau pozno (priznavo), pa je tak brodo, ka morajo Slovence tū Vaugri gratati, zatok je on svojo ime tū vōmeniu. Šlezak je od nje-ga goučo Trstenjaki pa je zatok velo, naj ga ne obišče, jer je Trstenjak osaudó madžarizacija (magyarosítás). Tau vidimo s tauga tū, kak je piso o župniki v Črenšovcaj. Tam je bio župnik Jakob Sabar, steri je bio Rovat. Naraudo se je v Židani (Horvátszsidány) pri Kószegi, in Trstenjak od njega etak piše: *»Madžar Jakob Sabar ni bil, le naslednik ga je slavil v mažarskem jeziku. Oprosti mu to milosrdni Bog!«*

Na Gorenjom Seniki – gde je Števan Bunderla (Martinjčan ali Trdkovčan) bio školnik – se je tū dosta spremenilo. Z Gorenjoga Senika se je že 120 mlajšov včilo v šauli (iz Martinja in Trdkove so mlajši eške itak nej odli na Senik), dapa 311 mlajšov so eške itak nej dali v šaulo. Školniki so plačali 106 forintov, 31 krajcarov. (konec)

Akoš Dončec

KAUT

MLAŠEČI

6.10 KULTURA, ODMEVI, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.10 TROJČICE: LEONARDO DA VINCI, RIS., 9.35 MULČKI, OTR. SER., 10.00 ENAJSTA ŠOLA, 10.35 DOLGCAJT, ODDAJA ZA MLADINSKO KULTURO, 11.20 OSMI DAN, 11.50 CITY FOLK: LJUDJE EVROPSKIH MEST: HAAG, 12.20 ALPE-DONAVA-JADRAN, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.35 KOMISAR REX, NAD., 14.20 SLOVENCJI V ITALIJI, 15.00 POROČILA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 RISANKE, 16.05 IZ POPOTNE TORBE: S SLONOM, 16.25 SLOVENSKE VODNE KROGE: HUJINA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.25 POSEBNA PONUDBA, 17.55 DUHOVNI UTRIP, 18.10 BREČI IN CVETKA, RIS., 18.15 TINČEK, RIS., 18.25 STRASTI, TV NAD., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.40 EUTRINKI, 19.55 ANICA - ANICA IN VELIKE SKRBI, OTR. NAN., 20.25 NA ZDRAVJE! 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 POLNOČNI KLUB, 0.15 DUHOVNI UTRIP, 0.30 ŠIMPANZI VRTEC IN MAČJA ŠOLA, DOK. ODD., 0.55 50 LET TELEVIKAZIJE: TV DNEVNIK 12.12.1990, 1.20 DNEVNIK, 1.50 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.15 INFOKANAL

PETEK, 12.12.2008, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 10.55 UMETNI RAJ, 11.25 HOCHFILZEN: SV. POKAL V BIATLONU, SPRINT (M), 13.00 BRAM IN ALICE, AM. HUM. NAD., 13.25 50 LET TELEVIKAZIJE: TV DNEVNIK 12.12.1990, 13.50 ČRNO BELI ČASI, 14.10 HOCHFILZEN: SV. POKAL V BIATLONU, SPRINT (Ž), 15.55 MIGAJ RAJE Z NAMI!, 16.25 REKA: EVROPSKO PRVENSTVO V PLAGVANJU, KRATKI BAZENI, 18.30 STUDENTSKA, 19.10 HOKEJ NA LEDU, TEKMA LIGE EBEL: ACRONI JESENICE - TILIA OLIMPIJA, 21.30 KO SE ZNOČI, LJUBA MOJA, AM. FILM, 23.20 DEDIŠČINA, ŠVEDSKI FILM, 1.10 DEADWOOD, AM. NAD., 2.00 ZABAVNI INFOKANAL

***

SOBOTA, 13.12.2008, I. SPORED TVS

6.10 KULTURA, ODMEVI, 7.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE, 7.30 S SONCEM V OČEH, NAN. SMRČKI, RIS., RIBIČ PEPE: PRIVLAČNI PARIZ, OTR. NAD., 9.20 PETTISON IN FINDUS: MUCKONAVT, ŠVEDSKI FILM, 10.40 POLNOČNI KLUB, 11.55 TEDNIK, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 TEKMA, 14.05 PRAK, KRATKI DOK. FILM EBU IZ POLJSKE, 14.20 OČARLJIVA MARIE, NEMŠ. FILM, 15.55 SOBOTNO POPOLDNE, 15.55 O ŽIVALIH IN LJUDEH, 16.10 LABIRINT - ALTERNATIVA, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 OZARE, 17.20 SOBOTNO POPOLDNE, 17.20 ZAKAJ PA NE, 17.30 NA VRTU, 17.55 NAGRADNA IGRA, 18.00 POPOLNA DRUŽINA, 18.10 Z DAMIJANOM, 18.40 DINKO POD KRINKO, RIS., 18.45 RJAVI MEDVEDEK, RIS., 18.55 VREME, DNEVNIK, UTRIP, ŠPORT, 20.05 GOSPA MCGINTY JE MRTVA, ANG. FILM, 21.35 PRVI IN DRUGI, 22.00 POROČILA, VREME, ŠPORT, 22.30 HRI-BAR, 23.35 GANĐA, AM. NAD., 0.10 GANĐA, AM. NAD., 0.35 KRIV, AM. FILM, 2.25 50 LET TELEVIKAZIJE: TV DNEVNIK 13.12.1990, 2.50 DNEVNIK, 3.10 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 3.35 INFOKANAL

***

SOBOTA, 13.12.2008, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, SKOZI ČAS, 7.20 50 LET TELEVIKAZIJE: TV DNEVNIK 13.12.1990, 7.45 POLEMKA, 8.55 MAGAZIN V ALPSKEM SMUČANJU, 9.25 SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (Ž), 10.25 VAL D'ISERE: SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (M), 11.40 SV. POKAL V BIATLONU, (M), 12.30 LA MOLINA: SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (Ž), 13.25 SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (M), 14.15 SV. POKAL V BIATLONU, ZASLEDOVALNA TEKMA (Ž), 15.00 SV. POKAL V SMUČARSKIH TEKIH, 10 KM (Ž), 15.55 SV. POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH, 17.50 EVROPSKO PRVENSTVO V PLAGVANJU, KRATKI BAZENI, 19.45 EVROPSKO PRVENSTVO V ROKOMETU (Ž), 21.00 MISS SVETA 2008, 22.55 BLEŠČICA, 23.25 SLOVENSKI MAGAZIN, 23.50 ANGELA, IT. TV FILM, 1.30 ZABAVNI INFOKANAL

***

NEDELJA, 14.12.2008, I. SPORED TVS

7.00 PAJKOLINA IN PRIJATELJI S PRISOJ, RIS., FRANČKOV ČAROBNI BOŽIČ, RIS., 9.25 UMKO, 10.15 MULČKI, OTR. SER., 10.45 PRISLUHNI MOŠTINI, 11.15 OZARE, 11.20 OBZORJA DUHA, 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.10 NA ZDRAVJE!, 14.25 FINA GOSPA, ANG. HUM. NAD., 15.00 NLP, 15.00 5 MINUT SLAVE, 15.15 GLASBENI DVOBOJ, 15.40 ČLOVEŠKI FAKTOR, 15.45 ŠPORT, 16.00 DRUŽABNA, 16.30 OGLASNI BLOK Z JIMMYJEM CARROM, HUM.-DOK. ODD., 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 NLP, 18.25 ŽREBANJE LOTA, 18.35 MAKS IN RUBI, RIS., 18.45 RECI NE!, RIS., 18.55 VREME, DNEVNIK, 19.20 ZRCALO TEDNA, VREME, ŠPORT, 19.55 ZVEZDE POJEJO, 21.40 INTERVJU, 22.50 POROČILA, VREME, ŠPORT, 23.15 ZADNI TANGO V PARIZU, IT-FR. FILM, 1.25 50 LET TELEVIKAZIJE: TV DNEVNIK 14.12.1990, 1.50 DNEVNIK, 2.10 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.40 INFOKANAL

***

NEDELJA, 14.12.2008, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, SKOZI ČAS, 7.00 50 LET TELEVIKAZIJE: TV DNEVNIK 14.12.1990, 7.25 GLOBUS, 7.55 PO POTEH USHUAIE, FR. SER., 8.20 BRAT BRATU, HUM. NAN., 8.55 MIGAJ RAJE Z NAMI!, 9.25 SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), 10.25 SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, (M), 11.40 SV. POKAL V BIATLONU, (M), 12.30 SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (Ž), 13.25 SV. POKAL V ALPSKEM SMUČANJU, SLALOM (M), 14.20 SV. POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH, 15.20 SV. POKAL V SMUČARSKIH TEKIH, SPRINT (M IN Ž), 16.50 REKA: EVROPSKO PRVENSTVO V PLAGVANJU, 18.25 EVROPSKO PRVENSTVO V ROKOMETU (Ž), FINALE, 20.00 POPOTOVANJA PO SVETU, FR. DOK. SER., 20.50 BERLIN ALEXANDERPLATZ, NEMŠ. NAD., 22.45 IMPRESIONISTI, ANG. NAD., 23.45 VRAŽJI FANT, AVSTRAL. NAD., 0.30 ZLATA RESNA GLASBA IN BALET (1958-2008), 1.25 SV. POKAL V BIATLONU, ŠTAFETA (Ž), 2.30 ZABAVNI INFOKANAL

***

PONEDELJEK, 15.12.2008, I. SPORED TVS

6.30 UTRIP, ZRCALO TEDNA, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.10 MULČKI, OTR. SER., 9.40 RISANKA, 9.45 UMKO, 10.35 SLOVENSKE VODNE KROGE: HUJINA, 11.05 NATIONAL GEOGRAPHIC, AM. DOK. SER., 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 ZVEZDE POJEJO, 15.00 POROČILA, 15.10 DOBER DAN, KOROŠKA, 15.45 PAJKOLINA IN PRIJATELJI S PRISOJ, RIS., 16.10 RISANKA, 16.15 RIBIČ PEPE: PRIVLAČNI PARIZ, OTR. NAD., 16.35 S SONCEM V OČEH: JEZA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.25 FINA GOSPA, ANG. HUM. NAD., 18.00 ŽREBANJE 3X3 PLUS 6, 18.10 PIPI IN MELKIJAD, RIS., 18.15 DRAGI DOMEK, RIS., 18.25 STRASTI, TV NAD., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 BRAT BRATU, HUM.

Porabje

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1., p.p. 77,
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062
Tisk:
EUROTRADE PRINT d.o.o.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota;
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD.
Številka bančnega računa: HU15 1174 7068 2000 1357,
SWIFT koda: OTPVHUHB

IZHAJA VSAK ČETRTEK
Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Nindrik-indrik

Gledališka držina Nindrik-indrik na festivali v Trnovljaj

Trnovlje so mali varaš, ka se že skur velikoga brata drži, to je varaš Celje. Čegljij je v Celji veliko gledališče, majo v Trnovljaj trno živo svojo gledališče, ka ma dugo pa trno bogato zgodovino. Leko povejmo, ka cejlo Trnovlje živi za svoj kulturni doum pa za tisto, ka se v njem godi. Zvün toga, ka vsikšo leto dostakrat nut pokažejo svoje gledališče, organizirajo festival tō. Festival se zove *Novačanova gledališka srečanja*, na njem pa leko vidimo predstave od Slovincov, ka živejo zvün Slovenije tō. Pa tak je 28. novembra na deske v njihovom kulturnom doumi stoupila Gledališka držina Nindrik indrik. Tri ženske, *Klara Fodor*, *Marijana Fodor* pa *Biserka Bajzek* so nutpokazale dve kratkivi predstavi. Obej v Porabji pa na Goričkem lidge že trno dobro poznajo. Prva se zove *Dvej ženski v gledali*, druga pa *Čisto pa zamazano*.

Znova se je vidlo, ka se že dugo vej. Tou pa je, ka našo lejpo porabsko rejč lidge v Sloveniji zveksoga razmejo. Najbole pa v vüje dé ranč te, gda se guči v gledališči, se razmej, gda se gledališče dela v njegovom pravom pomeni rejči. Istina, ka zavolo novoga snega dvorana nej bila puna, kak ma šegau biti. Depa polonje dvorane se je vküper z ženskami iz gledališke držine trno dobro čutilo. To se je najbolje vidlo po zadnjoi predstavi, po steroj so tri porabske gledališke igralke mogle trikrat nazaj na oder, takši aplauz je bio. Naša Klara Fodor je dobila priznanje za najboukšo igralko tistoga večera, za vse ženske pa je največ valalo tou, ka so vejdle pa znale v bridki smej pa v smej pun veseldja tō spravitl domanjo publiko. O tejm, kak dobro večerdjo je držina dobila v domanjo krčmej pa ranč nika vō ne ovadimo. Bilou je trno žmano pa telko vsega, ka njim tri dni nej trbelo nika zesti.

Miki Roš

Smej je pau zdravja

Karči pa taksist

Karči se redno vozi s svojim motorom na delovno mesto. Etognauk se ma je motor za vruga nej notvužgo, gda je trbelo vnoči domau titi. Ka de pa zdaj, si je brodo, pa je pozvau taksina. Pride taksi, Karči si nut sede pa se pela domau. Ka bi ga žena nej vpa-met vzela, ka se on vozi s taksinom, kakši petstau metrov prva, kak bi domau prišo, pravi taksisti, naj stane. Tak-

sist ma pravi, ka je voznja koštala 12 euronov. Karči njemi da 6 euronov pa ščé vōstaupti iz taksina. »Ste nauri ali ka vam je?« ga pita taksist. »Vej sam vam pa pravo, ka 12.« »Ja, polonje sam vam plačo, pau je pa vaše,« pravi Karči. »Ne dojde, ka ste se leko z menov pelali, zdaj te se leko ešče nazaj tō pelali.«

V. Gašpar